Відділ освіти
виконавчого комітету
Шахтарської міської ради
комунальний заклад позашкільної освіти
"Центр позашкільної освіти"

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напряму

"Природа і фантазія"
початковий рівень
1 рік навчання

м.Шахтарське
2026 рік

Схвалено для використання в освітньому процесі. Рішення педагогічної ради КЗПО "ЦПО" від 18.08.2026 р., протокол №1.

Автор:Навчальна програма художньо, естетичного
напрямку декоративно – ужиткового профілю «Природа і фантазія»
Рекомендовано: Міністерством освіти і науки України
(лист МОН від 28.11.2022 № 178 –Т)
Коротка Т.О.- методист вищої категорії ,
Лукіна С.В.- керівник гуртка «Природа і фантазія»
КЗ Херсонській Палац дітей та юнацтва

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Діяльність дітей на заняттях гуртка направлена на розвиток уміння вільно і творчо застосовувати і удосконалювати придбані знання, уміння, навики, художній досвід, пристосовувати їх до різних умов, в яких дитина може діяти, отже сприяє формуванню соціально активної особи.

Актуальність навчальної програми полягає в тому-що природний матеріал – є скарбницею для розвитку дитячої творчості, він дарує дитині естетичну та душевну насолоду а також формує почуття прекрасного. Робота з природним матеріалом несе в собі великі можливості зближення дитини з рідною природою, виховання бережливого та шанобливого ставлення до неї та формування перших трудових навичок.

Новизна програми «Природа та фантазія» полягає в більш насиченому, творчому динамічному характері, який підвищує мотивацію до роботи на занятті, дозволяє моделювати ситуації, які можна побачити в повсякденному житті.

Програма адаптована на базі програми: «Навчальна програма художньо, естетичного напрямку у декоративно-ужиткового профілю (збірник /за загальною редакцією доктора педагогічних наук В.В.Вербицького]. –К.: НЕНЦ, 2020. – с. 100. Навчальна програма "Природа рідного краю" Лист ІЗМО від 03.03.2020 № 22.1/12-Г-150); витяг з протоколу засідання науково-методичної комісії з позашкільної освіти науково-методичої ради з питань освіти МОН України від 12.02.2020 №1).

За необхідності керівник гуртка може внести до програми певні зміни на свій розсуд, які не повинні впливати на загальний зміст, навчальної програми та кількість навчальних годин.

Програма розрахована на вихованців віком 7-10 років. В основу навчальної програми покладено основні вимоги Державного стандарту базової і повної середньої освіти (освітні галузі «Природознавства», «Ботаніки» та «Екології»). Гурткова робота необхідна кожній дитині для того, щоб вона мала можливість задовольнити свою схильність до улюбленого виду діяльності - аплікації, художнього конструювання, ліплення, випробувати різні прийоми і способи зображення оточуючого світу.

Метою гуртка: формування особистості у процесі створення виробів своїми руками із природних та декоративних матеріалів; ознайомлення вихованців з оточуючим середовищем; вдосконалення трудового, екологічного і естетичного виховання, оволодіння практичними діями, що узгоджуються з вимогами розумного, дбайливого ставлення до природи.

Основні завдання:

- поглиблення і розширення знань про історію і розвиток ремесел на Україні, формування знань з основ композиції, квітникарства і матеріалознавства, освоєння техніки ремесла.

- виховання естетичного відношення до дійсності, працьовитості, акуратності, посидючості, терпіння, уміння довести розпочату справу до кінця, взаємодопомоги при виконанні роботи, економічного відношення до використовуваних матеріалів, розвиток основ культури праці.

- розвиток моторних навиків образного мислення, уваги, фантазії, творчих здібностей, формування естетичного і художнього смаку.

Програма початкового навчального рівня передбачає один рік навчання -144 години на рік, 4 години на тиждень. Наповнюваність груп - 10 дітей.

Засвоївши програму вихованці отримують конкретні навики і вміння працювати з матеріалом та інструментами. Навчальний матеріал програми адаптований до занять з вихованцями початкового рівня підготовленості. Загальними принципами організації навчально-виховного процесу є: науковість, синтез інтелектуальної і практичної діяльності, індивідуальний підхід, послідовність і поступовість викладання матеріалу.

Навчальна програма побудова модульним способом. Для реалізації програми використовуються такі методи навчання: пояснювальна -ілюстративний, розповідь, бесіди, робота з книгою, демонстрація, вправи, практичні роботи репродуктивного і творчого характеру, методи мотивації і стимулювання, навчального контролю, пізнавальна гра, екскурсії, оволодіти знаннями, вміннями з питань трудового навчання.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

один рік навчання (початковий рівень)

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Усього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступ. Робота з природним матеріалом. Ліс – зелене багатство країни, його збереження	**2**	2	-
2.	Аплікація. Трудові операції при роботі з аплікаційними матеріалами: папером, тканиною, природними матеріалами. Види аплікацій: предметна, сюжетна, декоративна, площинна	**32**	2	
2.1	Площинна аплікація. Колаж із сухоцвітів «Квіткова Феєрія», «Танок метеликів»			6
2.2	Предметна аплікація «Квіткове сонечко»", "Равлики"			4
2.3	Декоративна аплікація «Гриб-мухомор», "Божья корівка"			4
2.4	Пластилінові картини «Листок", «Рибка", "Сонечко"			4
2.5	Сюжетна аплікація «Фантазія», «Акваріум», "Їжачок"			6
2.6	Аплікація з тканини «Квіти», "Грибочки", "Пташка"			6
3.	Робота з природним матеріалом. Методика виготовлення мініатюр з природного матеріалу. Матеріали та інструменти для виготовлення виробів з природного матеріалу.	**110**	2	
3.1	Виготовлення аплікації з ватних дисків: "Гусениця", "Сніговий", "Підсніжник","Рибка"			8
3.2	Виготовлення аплікацій з насіння			6
3.3	Новорічні іграшки			8
3.4	Виготовлення декоративного виробу «Снігопад у долонях»; "Весна"			6
3.5	Аплікація з бісеру і пайеток			10
3.6	Макаронні фантазії			6
3.7	Осіння ікебана «Золоті рибки», "Квіти", "Рибка"			6

3.8	Об`ємні вироби з природного матеріалу «Зима», "Весна", "Птах", "Білочка"			8
3.9	Робота з каштанами "Гусениця", "Як півник та котик чай пили"			6
3.10	Квіткові розсипи. Виготовлення аплікації з засушених рослин "Акваріум", "Весняні квіти з насіння"			6
3.11	Дарунки моря: "У гостях до царя морського", "Море"			6
3.12	Увінчана краса. Виготовлення українського віночка.			6
3.13	Виготовлення композиції «В лісі», «У зоопарку».;			6
3.14	Подарунки до свят.			12
3.15	Дитячі іграшки з різного матеріалу.			6
4.	Підсумок		2	
	Разом	**144**	**8**	**136**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ. (2 год.)

Теоретична частина.

Знайомство з позашкільним закладом. Правила поведінки. Матеріали та інструменти. Екскурсія на природу.

Знайомство з різновидами різних матеріалів, їх обробка. Виготовлення аплікацій та композицій. Формування любові до природи.

2. Аплікація. (32 год.)

Теоретична частина.

Трудові операції при роботі з аплікаційними матеріалами: папером, тканиною, природними матеріалами. Види аплікацій: предметна, сюжетна, декоративна, площинна.

Практична робота:

- Площинна аплікація. Колаж із сухоцвітів «Квіткова Феєрія», «Танок метеликів»
- Предметна аплікація «Квіткове сонечко», "Равлики"
- Декоративна аплікація «Гриб-мухомор», "Божья корівка".

- Пластилінові картини «Листок», "Рибка", "Сонечко"
- Сюжетна аплікація «Фантазія», «Акваріум», "Їжачок"
- Аплікація з тканини «Квіти», "Пташки"

3. Робота з природного матеріалу. (110 год.)

Теоретична частина.

Робота з природним матеріалом: шишки, каштани, жолуді, кора, сухі гілочки дерев, квіти, плоди та насіння, солома, рогоза, мох, черепашки, пір'я, фігурні камінці.

На практичних заняттях діти повинні вміти створювати панно-картинки з природного матеріалу на папері, на картоні. Вибирати сюжет, робити ескіз, підбирати рослинний матеріал.

Практична робота:

- Виготовлення аплікації з ватних дисків "Котик","Сніговик","Підсніжник", "Рибки", "Гусениця";
- Виготовлення аплікацій з насіння «Декоративні квіти», "Фантазія"
- Новорічні іграшки; Створення новорічних прикрас. Композиція «Ялинка»;
- Виготовлення декоративного виробу «Снігопад у долонях "З Новим роком";
- Аплікація з бісеру і пайеток :«Сонечко-жучок", "Сонечко", "Грибок", «Декоративні рибки», "Ялинка";
- Макаронні фантазії «Квіткова фантазія»,"Акваріум";"Божья корівка"
- Осіння ікебана «Золоті рибки», "Квіти", "Рибка";
- Об'ємні вироби з природного матеріалу. Аплікація «Зима» "Весна";
- Робота з каштанами "Гусениця", "Як півник та котик чай пили";
- Квіткові розсипи. Виготовлення аплікації з засушених рослин "Акваріум", "Весняні квіти з насіння";
- Дарунки моря "У гостях до царя морського", "Море";
- Увінчана краса. Виготовлення українського віночка;
- Виготовлення композицій «В лісі», «У зоопарку»;
- Подарунки до свят. Виготовлення вітальних листівок "З Новим роком","Різдво","8 Березня", "Великдень";
- Дитячі іграшки з різного матеріалу.

4.Підсумок.(2год.)

Підготовка робіт до виставки. Заохочення дітей.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають вміти:

- основні дані про естетику й дизайн, традиційне українське народне мистецтво та види декоративно-ужиткового мистецтва, основні календарно-обрядові свята українського народу, пов'язані з художньо-трудовою діяльністю;
- основні види роботи з папером, нитками, тканиною, бісером й іншимми матеріалами;
- види матеріалів для художньої обробки (текстура, фактура);
- правила безпечного користування інструментами;
- основи графічної грамоти, композиції та кольорознавства;
- прийоми композиційного рішення в декоративній і тематичній композиції; виражальні можливості кольору;
- основні прийоми роботи в техніці.

Вихованці мають знати:

- розміщувати зображення на заданій поверхні;
- виконувати об'ємні композиції, конструювати й виготовляти сувеніри з різноманітних матеріалів, оздоблювати їх;
- добирати матеріали за їхніх мивластивостями, а також інструменти та пристосування залежно від обробки матеріалів і конструкції виробу;
- втілювати в практичній роботи так і засоби організації композиції: вибір формату, елементів композиції, засоби визначення композиційного центру (розміром, кольором, тоном, фактурою, тощо).

Вихованці мають набути досвід:

- Складати ескізи, розміщувати композиції.
- Виготовляти композиції до задуманої роботи.
- Знати основні прийоми виготовлення поробок.
- Вміти вносити свій творчий елемент,фантазію.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

№	Назва розділу(теми)	години	Форма демонстрації досягнень вихованців
1.	Вступ. Природа нашого краю. Сезонні зміни в природі, ведення фенологічних спостережень.	**2**	Бесіда екскурсія
2.	Аплікація. Трудові операції при роботі з аплікаційними матеріалами: папером, тканиною, природними матеріалами. Види аплікацій: предметна, сюжетна, декоративна, площинна.	32	Участь у виставках Проведення майстер-класу
3.	Робота з природнім матеріалом. Методика виготовлення мініатюр з природного матеріалу. Матеріали та інструменти.	110	Участь у виставках Проведення майстер-класу
4.	Підсумок	2	Виставка робіт

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ РОБОТИ ГУРТКА «Природа та фантазія»

Основне обладнання	Кількість
Матеріали	
Клей «Момент» Пластилін Набір ниток № 80-100 Набір капронових ниток № 80 Моток лоски Калька під олівець Клей ПВА	22 к-т 12 к-т 12 к-т 12 к-т 22 шт. 2 рулону 12 шт.
Пристосування	
Набір рамок	20 к-т

Інструменти	
Голка звичайна Наперсток Ножиці побутові Лінійка дерев'яна 300 мм Дирокол Пензлик Шило	12 шт. 12 шт. 12 шт. 12 шт. 12 шт. 12 шт. 12 шт.
Таблиці, плакати	
Види природного матеріалу Матеріали та інструменти для роботи з природним матеріалом Правила техніки безпеки	1 к-т 1 к-т 1 к-т 1 к-т
Картки для індивідуальної роботи	
Схеми роботи з природним матеріалом	20 наборів

УЧНІ ПОВИННІ ЗАСВОЇТИ ТАКІ ТЕРМІНИ (ПОНЯТТЯ):

Ескіз – попереднє зображення, замальовка.

Емоція – душевне переживання, хвилювання, почуття.

Форма – зовнішній вигляд, окреслення.

Фон – в живопису та частина поверхні на якій виділяються головні елементи композиції.

Флоризм – мистецтво комбінування засушених рослин для створення картин панно.

Паспарту – рамка з картону з вирізом посередині для портрету, картини.

Панно – картина для постійного заповнювання частин стіни.

Орнамент – узор, в якому повторюються геометричні або інші елементи.

Мініатюра – невелика картина, малюнок.

Картина – витвір живопису, який має самостійне художнє значення і закінчений характер.

Аплікація – художня техніка для створення зображень з паперу, тканини, шкіри.

Л І Т Е Р А Т У Р А

1. Аранович Л.А. «Удивительное рядом». М.:1999 г.
2. Ляшин А.М. «Вторая жизнь дерева». М.:1995 г.
3. Низова А.М. «Великий вчитель – природа». М.:1985 р.
4. Программа «Для внешкольных учереждений и общеобразовательных школ».
5. «Робота з природним матеріалом. Основи художнього ремесла». 1999 р.
6. Стин І.С., Фірсова А.Р. «Природа та фантазія». М.:1989 р.
7. Опленко Ф.П. «Природний матеріал на уроках праці в початкових класах». М.:1990 р.